

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK**JMÉNEM REPUBLIKY**

Městský soud v Praze jako soud odvolací rozhodl v senátu složeném z předsedy Mgr. Lubora Veselého a soudců Mgr. Lucie Králové a JUDr. Ivana Kratochvíla ve věci žalobce: **České dráhy, a.s.**, IČ 70994226, se sídlem Praha 1, nábřeží L. Svobody 1222, proti žalovaným: **1) Česká pojišťovna a.s.**, IČ 45272956, se sídlem Praha 1, Spálená 75/16, **2) René K.**, nar. xxx, bytem xxx, xxx, zast. Mgr. Davidem Netušilem, advokátem se sídlem Praha 1, Václavské nám. 832/19, **3) Martin F.**, nar. xxx, bytem xxx, xxx, **4) Vlastimil K.**, nar. xxx, bytem xxx, xxx, **5) Česká republika - Ministerstvo vnitra**, se sídlem Praha 7, Nad Štolou 936/3, o **20.977.689,64 Kč s příslušenstvím**, k odvolání žalobce a prvního žalovaného proti rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 1 ze dne 25. července 2012, č.j. 19 C 17/2011 - 167,

takto:

Rozsudek soudu I. stupně se ve vztahu mezi žalobcem a prvním žalovaným ve výrocích I. a V. **m ě n í** tak, že nárok žalobce vůči prvnímu žalovanému je po právu ze 75 % a není po právu z 25 %.

Odůvodnění

Uvedeným rozsudkem soud I. stupně rozhodl, že nárok žalobce vůči žalovanému ad 1) je z 25 % po právu (výrok I.), nárok žalobce vůči žalovanému ad 2) je z 15 % po právu (výrok II.), nárok žalobce vůči žalovanému ad 3) je z 5 % po právu (výrok III.), nárok žalobce vůči žalovanému ad 4) je z 5 % po právu (výrok IV.), nárok žalobce vůči žalovaným ad 1), ad 2), ad 3), a ad 4) ze zbývajících 50 % není po právu (výrok V.), zamítl žalobu ve vztahu mezi žalobcem a žalovaným ad 5) (výrok VI.) a vyslovil, že ve vztahu mezi žalobcem a žalovaným ad 5) nemá žádný z účastníků právo na náhradu nákladů řízení (výrok VII.).

Vycházel ze zjištění, že dne 19. 3. 2007 žalovaný ad 2) najel s vozidlem Audi A8 na železniční přejezd mezi stanicemi Vraňany a Dolní Beřkovice, na přejezdu zatočil vůz šikmo vpravo na koleje tak, aby spodní částí vozidla zachytil o koleje, po zastavení vozidla v kolejišti již nevyjel ven a vozidlo tam zůstalo stát. Žalovaný ad 4) oznámil dopravní nehodu Policii ČR ve 21:13 hod., policie telefonicky oznámila překážku výpravčímu železniční stanice Vraňany, dostavila se na místo a prováděla zde zásah, výpravčí železniční stanice Vraňany oznámení policie nesprávně vyhodnotil, učinil pouze to, že zatelefonoval do železniční stanice Straškov a nařídil zastavení provozu na trati odlišné od té, na níž stála překážka, ve 21:28 hod. vjel do železniční stanice Vraňany vlak, na odjezdovém návěstidle měl signál „volno“, pokračoval v jízdě a v 21:29. hod narazil do zaklíněného vozidla Audi A8 rychlostí 136 km/h a vykolejil. Odpovědnost za škodu způsobenou provozem předmětného vozidla byla pojištěna u žalovaného ad 1). Žalovaný ad 2) byl odsouzen za trestné činy pojistného podvodu ve stadiu pokusu a obecného ohrožení z nedbalosti, žalovaní ad 3) a ad 4) byli odsouzeni za pomoc k pokusu trestného činu pojistného podvodu, byli však zproštěni obžaloby z trestného činu obecného ohrožení s tím, že za odměnu 5.000,- Kč pro každého se podíleli na trestné činnosti žalovaného ad 2) spočívající v pojistném podvodu, žalobce byl v trestním řízení odkázán s nárokem na náhradu škody na řízení ve věcech občanskoprávních. Po právní stránce soud I. stupně poukázal na ustanovení § 420, § 427, § 428, § 431, § 438 a § 441 zák. č. 40/64 Sb. ve znění účinném do 31. 12. 2009 (dále jen obč. zák.) a na § 6 a § 7 zák. č. 168/99 Sb. a konstatoval, že žalobce neměl ve svých předpisech systém jednoznačné identifikace železničních přejezdů a skrze jednání svého zaměstnance Ladislava T. (výpravčího) odsouzeného pravomocně za trestný činem obecného ohrožení z nedbalosti se spolupodílel na vzniku škody. Podíl žalobce spočívající v jednání výpravčího přistoupil k prvotním příčinám vzniku škody jako příčina následná, kdyby jí však nebylo, bylo by možno škodě zcela nebo v převažujícím rozsahu zabránit. Na základě těchto skutečností dospěl soud I. stupně k závěru, že žalobce nese z 50 % odpovědnost za škodu sám. Ohledně zbývajících 50 % nároku soud I. stupně konstatoval, že vzhledem k tomu, že právní posouzení nároku vůči jednotlivým žalovaným je odlišné a že žalovaný ad 1) nemohl nijak ovlivnit jednání žalovaných ad 2), ad 3) a ad 4) a s ohledem na spravedlivé uspořádání poměrů mezi účastníky mimořádné okolnosti ospravedlňují postup podle § 438 odst. 2 obč. zák., tedy rozdělení odpovědnosti podle účasti na způsobení škody. Neshledal správnou argumentaci žalovaného ad 1), že ke škodě nedošlo provozem vozidla, neboť na místo nehody vozidlo dospělo svým provozem, po jeho uvíznutí v prostoru kolejiště se je nepodařilo vyprostit žalovaným a ani zasahující policii, a zdůraznil, že pojistitel z titulu povinně smluvního pojištění odpovědnosti hradí náhradu škody i v případě, že osoba odpovědná za škodu mající původ v okolnostech provozu páchala současně pojistný podvod. V daném případě se vozidlo dostalo do místa škody provozem po pozemní komunikaci, která kříží železnici, zákon č. 168/99 Sb. odpovědnost za škodu způsobenou provozem vozidla neohraničuje provozem na pozemních komunikacích. Žalovaní ad 2), ad 3) a ad 4) odpovídají za škodu podle § 420 obč. zák., když u počátku skutkového děje stáli jako aktivní činitelé se záměrem poškodit podvozek vozidla o koleje u železničního přejezdu, jejich záměr se jim však nepodařilo dokončit, neboť vozidlo se z kolejiště nepodařilo odstranit. Žalovaní ad 2), ad 3) a ad 4) se dopustili protiprávního jednání v příčinné souvislosti se vzniklou škodou, podíl žalovaného ad 2) lze hodnotit přibližně trojnásobným ve srovnání s podílem žalovaných ad 3) a ad 4). Veden těmito závěry soud I. stupně rozhodl, že nárok vůči žalovanému ad 1) je po právu z 25 %, nárok vůči žalovanému ad 2) z 15 %, nárok vůči žalovanému ad 3) z 5 % a nárok vůči žalovanému ad 4) z 5 %. Ve vztahu k žalovanému ad 5) soud I. stupně žalobu zamítl, neboť shledal důvodnou námitku promlčení vznesenou tímto žalovaným.

Rozsudek napadli odvoláními žalobce a žalovaný ad 1).

Odvolací soud o těchto odvoláních rozhodl rozsudkem ze dne 19. 6. 2013, č.j. 11 Co 103/2013 – 235, tak, že rozsudek soudu I. stupně ve výroku I. změnil a žalobu ve vztahu mezi žalobcem a žalovaným ad 1) zamítl a vyslovil, že mezi těmito účastníky nemá žádný z nich právo na náhradu nákladů řízení před soudy obou stupňů (výrok I.), ve výroku II. rozsudek soudu I. stupně změnil tak, že nárok žalobce vůči žalovanému ad 2) je po právu v rozsahu 65 % (výrok II.), ve výrocích III. a IV. rozsudek soudu I. stupně potvrdil (výrok III.) a ve výroku V. rozsudek soudu I. stupně změnil tak, že nárok žalobce vůči žalovaným ad 2), ad 3) a ad 4) není po právu v rozsahu 25 % (výrok IV.).

Rozsudek odvolacího soudu napadli dovoláním žalobce a žalovaný ad 2). Nejvyšší soud rozsudkem ze dne 18. 3. 2015, č.j. 25 Cdo 3925/2013 - 287, dovolání žalovaného ad 2) odmítl a rozsudek odvolacího soudu k dovolání žalobce ve výroku I. zrušil a v tomto rozsahu věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení. Vyslovil přitom závazný právní názor, že věc je třeba posuzovat podle dosavadních právních předpisů, tedy podle zákona č. 40/64 Sb. ve znění účinném do 31. 12. 2013 (dále jen obč. zák.), přičemž v daném případě došlo ke střetu provozu motorového vozidla (automobilu) a provozu drážní dopravy, a proto je třeba pro vypořádání mezi provozovateli aplikovat § 431 obč. zák., názor žalovaného ad 1), že škoda byla způsobena protiprávním jednáním (trestným činem) žalovaných ad 2), ad 3) a ad 4), a nešlo tak o škodu způsobenou zvláštní povahou provozu, nelze přijmout, neboť selhání nebo nedostatek činnosti osob použitých v provozu představuje okolnost mající původ v provozu, selhání těchto osob se vždy přičítá provozovateli a ten nemá možnost liberace. Okolnost, že osoba použitá v provozu spáchala v souvislosti s provozem vozidla trestný čin, tedy nemá za následek vyloučení odpovědnosti provozovatele či vyloučení závěru, že šlo o škodu způsobenou zvláštní povahou provozu.

Za takto nastalé procesní situace je předmětem nového odvolacího řízení již pouze vztah mezi žalobcem a žalovaným ad 1), neboť ve vztahu mezi žalobcem a žalovaným ad 5) bylo rozhodnuto soudem I. stupně výroky VI. a VII. napadeného rozsudku, které nebyly napadeny odvoláním, ve vztahu mezi žalobcem a žalovanými ad 2), ad 3) a ad 4) bylo rozhodnuto výroky II., III., IV. a V. napadeného rozsudku ve spojení s výroky II., III. a IV. rozsudku odvolacího soudu ze dne 19. 6. 2013, č.j. 11 Co 103/2013 - 235, tak, že nárok žalobce vůči žalovanému ad 2) je po právu z 65 %, vůči žalovanému ad 3) z 5 %, vůči žalovanému ad 4) z 5 % a ve vztahu k žalovaným ad 2), ad 3) a ad 4) ze zbývajících 25 % po právu není.

Žalobce v odvolání namítal, že v daném případě není dán zákonem předpokládaný důvod, kvůli kterému by měla být odpovědnost určena jako dílčí, smyslem solidární odpovědnosti je mj. zajistit ochranu poškozenému a zvýšit jeho možnosti na získání náhrady škody, dojde-li k určení dílčí odpovědnosti, krátí se tím značným způsobem právo poškozeného získat náhradu škody v plné výši. Povinnost k náhradě škody způsobené provozem vozidla má pojistitel bez ohledu na jeho potencionální míru zavinění a případné možnosti zabránění vzniku pojistné události, pojistitel se nestává subjektem odpovědným místo škůdce či spolu se škůdcem, jeho povinností je pouze plnit za pojištěného, jestliže poškozený uplatnil vůči němu právo na plnění. Smyslem povinného pojištění za škodu způsobenou provozem vozidla je náhrada škody pojistitelem, který následně může vyplacenou kompenzaci požadovat po škůdci. Dále namítal, že procentuální rozdělení odpovědnosti za způsobenou škodu mezi jednotlivé žalované neodpovídá míře odpovědnosti jednotlivých účastníků, když zpráva drážní inspekce k předmětné nehodě neobsahuje sdělení o porušení povinnosti žalobce spočívající v nedostatečném označení železničních přejezdů, skutečnost, že zaměstnanec žalobce (výpravčí) byl v souvislosti s předmětnou nehodou uznán vinným ze spáchání trestného činu obecného ohrožení z nedbalosti, neznamená, že žalobce je z 50 %

odpovědný za vznik mimořádné události, jednání výpravčího nebylo bez dalšího způsobilé způsobit vznik předmětné události, její prvotní příčinou bylo jednání žalovaných ad 2), ad 3) a ad 4) spočívající v umístění vozidla na železniční přejezd. Závěrem navrhl, aby odvolací soud rozsudek soudu I. stupně ve výrocích I. až V. zrušil a v tomto rozsahu věc vrátil soudu I. stupně k dalšímu řízení.

Žalovaný ad 1) v odvolání nesouhlasil se závěrem, že škoda byla způsobena provozem předmětného vozidla. Uvedl, že aby bylo možné hovořit o vzniku odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla, musí být provoz vozidla v příčinné souvislosti se vznikem škody, v daném případě byl provoz vozidla zastaven poté, co je žalovaný ad 2) po zaklínění v kolejišti opustil, od tohoto okamžiku již vozidlo v provozu nebylo, nikdo v něm neseděl a nečinil žádné úkony bezprostředně směřující k jízdě. Příčinou vzniku škody byl tak protiprávní stav spočívající v přítomnosti překážky v kolejišti mimo přejezd, který vyvolali žalovaní ad 2), ad 3) a ad 4). Nutnou podmínkou k aplikaci § 431 obč. zák. dále je, že všichni účastníci střetu jsou provozovateli, provozovatelem předmětného vozidla však byl Josef N. a nikoli žalovaní ad 2), ad 3) a ad 4). Vyslovil rovněž nesouhlas s procentuálním rozložením míry odpovědnosti, když provozovatel vozidla Josef N. neměl na trestné činnosti žádný podíl a o ničem nevěděl, iniciátorem trestného činu byl žalovaný ad 2), tím méně mohl jednání žalovaných ad 2), ad 3) a ad 4) ovlivnit žalovaný ad 1), jehož 25 % podíl na odpovědnosti by byl s ohledem na trestněprávní relevanci případu zcela neakceptovatelný i v případě, kdy by škoda byla způsobena provozem vozidla. Závěrem poukázal na skutečnost, že žalovaní ad 2), ad 3) a ad 4) mají trestněprávní minulost, žalovaní ad 2) a ad 3) navíc neudělali nic pro odvrácení škody, ač to v jejich moci bylo, a navrhl, aby odvolací soud napadený rozsudek změnil tak, že žalobu vůči žalovanému ad 1) zamítne.

Žalobce ve vyjádření odmítl námitky žalovaného ad 1) a uvedl, že v provozu zůstává i dopravní prostředek, který byl odstaven místně a časově nevhodným způsobem, předmětné vozidlo se ocitlo na kolejišti v důsledku vlastního provozu, úmyslem žalovaných ad 2), ad 3) a ad 4) nebylo umístit předmětné vozidlo na kolejišti trvale. Pojištění odpovědnosti za provoz vozidla je konstruován jako objektivní za účelem ochrany všech účastníků provozu a dalších subjektů, které provozem mohou být poškozeny.

Odvolací soud přezkoumal z podnětu odvolání žalobce a žalovaného ad 1) napadený rozsudek i řízení předcházející jeho vyhlášení již pouze ve vztahu mezi žalobcem a žalovaným ad 1) (viz výše) podle § 212 a § 212a o. s. ř. a vázán závazným právním názorem dovolacího soudu obsaženým v jeho kasačním rozhodnutí shledal částečně důvodným pouze odvolání žalobce. Soud I. stupně správně zjistil skutkový stav věci v rozsahu potřebném pro rozhodnutí o základu nároku mezitímním rozsudkem a i odvolací soud z jeho zjištění vychází.

V řízení bylo prokázáno (a není ani sporné), že ke střetu předmětného vozidla s vlakem došlo poté, co vozidlo umístili do kolejiště žalovaní ad 2), ad 3) a ad 4) s úmyslem spáchání pojistného podvodu, v důsledku tohoto jednání vznikla žalobci škoda. Odvolací soud je vázán závazným právním názorem dovolacího soudu, že předmětné vozidlo bylo v době střetu v provozu, škoda byla způsobena ve věcné a časové souvislosti s provozem vozidla, došlo tedy ke střetu provozu motorového vozidla a provozu drážní dopravy, pro vypořádání mezi provozovateli je třeba aplikovat § 431 obč. zák., není přitom rozhodné, co bylo pohnutkou či příčinou netypického způsobu jízdy vozidla, přičemž selhání osob použitých v provozu se vždy přičítá provozovateli, který nemá možnost liberace, okolnost, že osoba použitá v provozu spáchala v souvislosti s provozem vozidla trestní čin, nemá za následek vyloučení

odpovědnosti provozovatele či vyloučení závěru, že šlo o škodu způsobenou zvláštní povahou provozu.

Žalobce coby poškozený, tedy má ve smyslu § 9 odst. 1 zák. č. 168/99 Sb. právo uplatnit svůj nárok na plnění podle § 6 odst. 2 cit. zák. u žalovaného ad 1), u něhož byla pojištěna odpovědnost za škodu způsobenou provozem předmětného vozidla. Není přitom podstatné, že provozovatel předmětného vozidla (Josef N.) není účastníkem tohoto řízení, neboť je pouze na poškozeném, zda se rozhodne uplatnit svůj nárok na plnění přímo u příslušného pojistitele podle § 9 odst. 1 zák. č. 168/99 Sb. Jde přitom o nárok na plnění založený zvláštním právním předpisem a nikoli o nárok na náhradu škody, žalovaný ad 1) není v postavení škůdce, a nelze proto vůči němu aplikovat § 438 obč. zák. Pojištění odpovědnosti podle § 6 odst. 1 zák. č. 168/99 Sb. se vztahuje na každou osobu, která odpovídá za škodu, za škodu způsobenou provozem motorového vozidla odpovídá podle § 427 a násl. obč. zák. jeho provozovatel, podle § 420 odst. 1 obč. zák. za tam stanovených podmínek jeho řidič. Žalovaný ad 1) je tedy povinen plnit žalobci v rozsahu, v jakém by byl povinen plnit provozovatel předmětného vozidla ve smyslu § 431 obč. zák., dle něhož střetnou-li se provozu dvou nebo více provozovatelů a jde-li o vypořádání mezi těmito provozovateli, odpovídají podle účasti na způsobení vzniklé škody.

Vypořádání mezi provozovateli předpokládá zhodnocení všech skutkových okolností, které byly hlavními příčinami vzniklé škody, odpovědnost podle § 431 obč. zák. není vázána na zavinění, případné zavinění na straně některého z provozovatelů se hodnotí v rámci jeho účasti na vzniku škody. Prvotní příčinou vzniku škody bylo umístění předmětného vozidla do kolejiště společným jednáním žalovaných ad 2), ad 3) a ad 4), bez této skutečnosti by ke střetu provozů a k následkům tím vzniklým nedošlo. Nelze však odhlédnout ani od skutečnosti, že zaměstnanec žalobce (výpravčí železniční stanice Vraňany) obdržel od Policie ČR z podnětu žalovaného ad 4) telefonické oznámení o existenci překážky železničního provozu, toto oznámení však nesprávně vyhodnotil a nařídil zastavení provozu na trati odlišné od té, kde se překážka v podobě předmětného vozidla nacházela, pokud by výpravčí uvedené oznámení vyhodnotil správně a nařídil zastavení provozu na správné trati, nemuselo ke střetu provozů dojít. Toto pochybení na straně zaměstnance žalobce však nic nemění na tom, že zásadní příčinou vzniku škody bylo zaklínění předmětného vozidla v kolejišti způsobené jednáním žalovaných ad 2), ad 3) a ad 4), které lze považovat za vysoce nebezpečné a krajně nezodpovědné, účast žalobce na způsobení vzniklé škody tedy spočívá pouze v tom, že pochybením jeho zaměstnance nebylo vzniku škody zabráněno ač mu zabráněno být mohlo. Po zhodnocení těchto skutečností v jejich vzájemné souvislosti dospěl odvolací soud k závěru, že účast žalobce na způsobení vzniklé škody odpovídá míře 25 %, účast provozovatele předmětného vozidla, k jehož tíži je třeba přičíst jednání řidiče vozidla, pak odpovídá 75 %.

Z výše uvedených důvodů odvolací soud podle § 220 odst. 1 písm. a) o. s. ř. změnil rozsudek soudu I. stupně ve vztahu mezi žalobcem a prvním žalovaným ve výrocích I. a V. tak, že nárok žalobce vůči prvnímu žalovanému je po právu ze 75 % a není po právu z 25 %.

Soud I. stupně se v průběhu dalšího řízení bude zabývat již samotnou výší nároku, k čemuž je třeba uvést, že proti žalovaným ad 2), ad 3) a ad 4) jde o nárok žalobce z titulu náhrady škody, proti žalovanému ad 1) jde o nárok na výplatu pojistného plnění podle § 9 odst. 1 zák. č. 168/99 Sb., jedná se tedy od dva rozdílné nároky, přičemž však žalobce nemůže získat totéž plnění dvakrát (jednou od žalovaného ad 1) a podruhé od žalovaných ad 2), ad 3) a ad 4)). Ve výroku konečného rozhodnutí v případě byť i jen částečného vyhovění žalobě tak musí být vymezen vzájemný vztah žalovaného ad 1) na straně jedné a žalovaných ad 2), ad 3)

a ad 4) na straně druhé tak, že plněním jednoho z nich zaniká v rozsahu tohoto plnění povinnost druhého (srov. rozhodnutí Nejvyššího soudu sp.zn. 25 Cdo 1520/2001).

O nákladech odvolacího řízení rozhodne soud I. stupně v konečném rozhodnutí o věci.

P o u ě n í : Proti tomuto rozhodnutí lze podat dovolání do dvou měsíců od jeho doručení k Nejvyššímu soudu ČR prostřednictvím soudu prvního stupně, pokud napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu nebo která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešena právní otázka posouzena jinak, přípustnost dovolání je oprávněn zkoumat jen dovolací soud.

V Praze dne 2. září 2015

Mgr. Lubor Veselý v. r.
předseda senátu

Za správnost vyhotovení:
Jan Hlavatý